

KİTAP TANITIMI: BİR BAŞKA AÇIDAN TASAVVUF (SÛF HAREKETİ) TARİHİ

DR. ÖĞR. ÜYE. ÖNCEL DEMİRTAŞ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ

TASAVVUF ANA BİLİM DALI

E-POSTA: onceldemirtas@gmail.com

ORCID ID:

ATIF: Demirtaş, Öncel, “Kitap Tanıtımı: Bir Başka Açıdan Tasavvuf (Sûf Hareketi) Tarihi”, YIL: 12, CİLT: 12, SAYI: 23, Ocak - Haziran 2019/1, ss. 219 - 222

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 11 Aralık/December 2018

Kabul Tarihi / Accepted: 11 Aralık/December 2018

Yayın Tarihi / Published: 01 Ocak/January 2019

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Ocak-Haziran /January-June

YIL/ Year :12 Cilt / Volume: 12 Sayı / Issue: 23 Sez / Pub Date: Ocak-

Haziran, 2019/1 Sayfa / Pages: 219-222

İntihal / Plagiarism: Bu makale, TURNİTİN intihal programıyla tarandıktan sonra, iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

KİTAP ADI: Sûf Hareketi Tarihi

YAZAR: Mustafa ALTUNKAYA

YAYINEVİ: Çıra Akademi,

BASIM YERİ: İstanbul

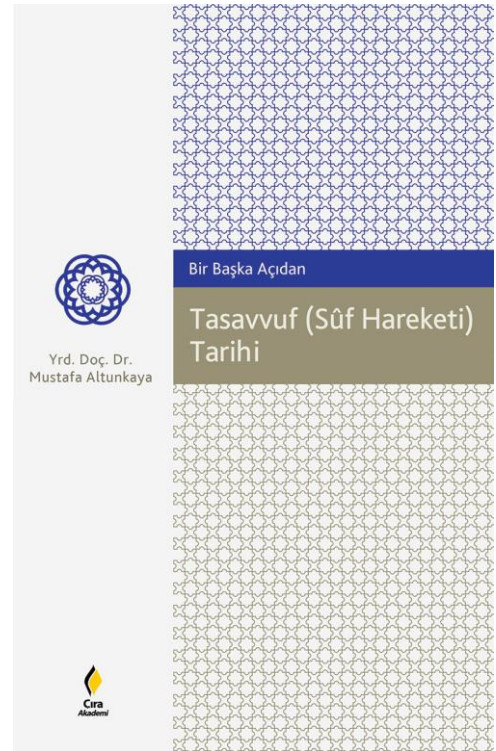
BASIM YILI: 2017,

SAYFA ADEDİ: 279 sayfa.

Eserin adı ilk bakışta bile bir yeniliği çağrıştırmaktadır. *Bir Başka Açıdan Sûf Hareketi Tarihi*'nde yazar kullanmış olduğu başlıkla tasavvuf tarihine başka bir veçheden (sosyo-politik) bakacağına taahhüt etmektedir. *Sûf Hareketi* terimini kullanırken tasavvufun toplumsal, siyasal ve tarihsel bir etki meydana getirdiğini anlatmaktadır. Nitekim; “فيلانٌ تَصَوَّفَ/Filan kişi yüne büründü” ifadesinin aynı zamanda tarihsel olarak muhafazakâr ve antiseküler siyasal bir tutumu da içerdiğini biliyoruz. Çünkü bu kavramın ilk kullanıldığı yer Kûfe büyük bir facia ile çalkalanmakta ve Ebu Haşim el-Kûfî es-Sûfî'nin yanısıra aynı tutumun öncüsü siması Hasan-ı Basrî (ö. 728) Haccâc-ı Zâlim'in ölüm fermanına rağmen muhalif söyleminden taviz vermemektedir.

Müellif bu doğrultuda yüne bürünmenin (tasavvufun) aynı zamanda siyasal ve ekonomik bir tutum ve kitlesel bir hareket olduğunu belirtmektedir. Sûf hareketi isimlendirmesiyle de “itibarsızlaştırılmaya çalışılmış kelimeleri, aynı anlamı haiz başka kelimelerle istimal etmenin yeni bir soluk olacağına” inanmaktadır.

Çıra Akademi Yayınları'nca 2017 yılında kitabın ikinci baskısı yapılmıştır. Basım yeri İstanbul'dur. İki yüz yetmiş dokuz sayfadan müteşekkil olan kitap; Önsöz, Bir Başka Açıdan Sûf Hareketi Menş'i ve Hakikati, Sûf Hareketinde Tarihsel Süreç ve Klasikler,

Sûf Hareketinde Kurumsallaşma, Kavram ve Uygulamalar, Tasavvuf Estetiği, Spekülatif Kavramlar ve İbn Teymiye olmak üzere dört bölüm, Genel Değerlendirme ve Sonuç ana başlıklarından oluşmaktadır. Yazar sosyoloji ve iktisat altyapısını kitabın hemen her bölümünde hissettirmekte ve gerçekten başka bir açıdan tasavvuf perspektifi sunmaya çalışmaktadır.

Kitabın hemen her bölümünde savunmacı bir dil kullandığını görüyoruz. Bu tutum okuyucuda kitabın adeta *Tasavvuf Müdafası* misyonu üstlendiği düşüncesi uyandırmaktadır. Kitabın üzerine kurulduğu asıl ana fikir son üç asırda oryantalistler tarafından genelde bütün İslamî ilimlerin özelde Tasavvuf ilminin hedef alınması, elde edilen bilgilerin İslam coğrafyasının parçalanması için kullanılması ve bunun farklı coğrafyalardaki sosyolojik ve ekonomik yansımalarıdır. Oryantalistlerin İslam coğrafyasındaki etkilerinin bu çerçevede ele alınması kuşkusuz ayrı bir değere sahiptir.

Kitap tasavvuf ilminin bilerek ve sistemli bir şekilde tahrif edilmesinin gerekçelerine vurgu yaparak çeşitli analizler ortaya koyma çabasındadır. Sûf hareketinin gündem dışı bırakılmasıyla ana dinamiklerin daha kolay çözüleceği ve emperyalist sömürünün daha derin ve uzun vadeli hayata geçirileceği iddiası İslam âleminde yaşananları doğrular niteliktedir.

Kitabın dili sade, anlaşılır fakat yer yer farklı disiplinlerde kullanılan teknik terimlerin ağırlığını hissettirecek düzeydedir. O bakımdan kimi zaman iktisadi veya sosyolojik terimler sözlüğüne müracaat gerekebilir. Ayrıca müellif kimi tasavvuf kavramlarını günümüz insanının idrakine yaklaştırıp yeni bir dil kullanarak izah ediyor. Sözgelimi *tarikât* kavramını sivil tüzel kişilik oluşumları olarak görüyor, *tasavvuf* kavramını da "sûf hareketi" gibi bir kavram ile daha sosyolojik bir zeminde ele almaya çalışıyor.

Sûf hareketine yönelik menfi ve müspet tepkilere değinip bu disiplinin tarihi, fikri yapısına ilişkin güncel sorulara (s.13) cevap vermeye çalışan müellif sûf hareketinin kaynağının Hint-Yunan değil bizzat Kur'an, Sünnet ve selefin yaşamı olduğunu ispat ediyor.

Sûf Hareketinde Tarihsel Süreç ve Klasikler adlı bölümde tasavvuf tarihinin geçirdiği evreleri ve bu evrelerde oluşan ekoller üzerinde durmaktadır. Tasavvuf ilminin menşei ve hakikatini ele almakta klasik eserlerinden örnek pasajlar vermektedir. Sûf Hareketinde Kurumsallaşma, Kavram ve Uygulamalar adlı bölümde ise belli başlı tarikât hakkında bilgi verip bazı tarikât kavramlarını açıklamaktadır.

Yazar her ne kadar tasavvuf tarihini farklı bir isimle ve farklı bir açıdan değerlendirmeye çalışmış ise de bazı konuları eksik bırakmıştır. Sözgelimi Vahdet-i vücûd

konusu yeterince işlenmemiş, modern sūfî anlayışlar üzerinde çokça durulmamış, sūfî etimolojisi ve sūfî kavramlara verilen önem, örneğin letaif ve kalbin halleri konusuna ve sūfî psikolojisine yeterince verilmemiştir.

Ancak bilim dünyasına ve akademik sahaya yapılan böylesi bir farklı zikre şayan olsa gerektir. O bakımdan yazarına bu eseri kaleme aldığı, yayınevine de kitabı yayına hazırladığı için teşekkür ederiz.